

LES COMUNITATS D'USUARIS.

QUÈ SÓN, QUINES TASQUES REALITZEN I COM S'ORGANITZEN.

El Pla de Gestió de Districte de Conca Fluvial de Catalunya és una eina de planificació de l'administració, establerta per la Directiva Marc de l'Aigua (2000/60/CE), que defineix l'estat de les masses d'aigua i determina quines són les mesures a implementar per tal d'assolir el bon estat. Aquest pla es revisa cada cinc anys i actualment estem en el segon cicle de planificació (2016-2021).

A les conques internes de Catalunya, i d'acord amb aquest Pla de Gestió hi ha 24 de 37 aqüífers (masses d'aigua subterrània) que es troben en mal estat. Aquest mal estat pot ser degut a uns nivells freàtics baixos i/o a problemes de qualitat de l'aigua (dominen els problemes de nitrats i de clorurs). Les mesures a implementar poden ser estructurals i que calgui fer infraestructures com obres de millora, nous aprofitaments d'aigua, tractaments, descontaminacions, sistemes de recàrrega d'aqüífers... Però també poden ser de gestió. I és aquí on entra la figura de les Comunitats d'Usuaris d'aigua subterrània ja que aquestes són eines de gestió i governança que afavoreixen el paper dels usuaris en la gestió de l'aqüífer, la relació entre administració i administrats i el paper de mitjancer entre uns i altres.

Les Comunitats d'usuaris són corporacions de dret públic adscrites a l'organisme de conca, subjectes en el seu funcionament al que estableix la normativa i els seus propis Estatuts o Reglaments, i que agrupen diferents usuaris. Aquests poden ser usuaris d'abastament, industrials, agrícoles, recreatius, hidroelèctrics. Quan la destinació de les aigües són principalment per a reg s'anomenaran Comunitat de Regants. Tots els usuaris participen a la Junta General d'Usuaris, que és l'òrgan sobirà que aprova els pressupostos, les memòries anuals, els projectes a portar a terme així com l'elecció dels membres que integren la Junta de Govern i el Jurat de l'ús de l'aigua. La Junta de Govern és l'òrgan encarregat de l'execució dels Estatuts, dels acords propis i dels adoptats per la Junta General. Correspon al Jurat de l'ús de l'aigua conèixer les qüestions que se suscitin entre els usuaris de la Comunitat, imposar als infractors dels Estatuts les sancions reglamentàries i fixarà les indemnitzacions que s'hagin de satisfer als perjudicats i les obligacions de fer que se'n puguin derivar. Només a les conques internes de Catalunya hi ha constituïdes més de 350 Comunitats d'usuaris i/o de regants.

Quan en un aqüífer es constitueix una Comunitat d'usuaris tot aquell que tingui una concessió o autorització d'aprofitament d'aigües tenen l'obligació d'integrar-s'hi. Les comunitats que tenen per àmbit de competència un aqüífer són la [Junta Central Carme-Capellades](#), [Comunitat d'Usuaris d'Abrera](#), [Comunitat d'Usuaris de la Cubeta de Sant Andreu de la Barca](#) i [Comunitat d'Usuaris de la Vall Baixa i Delta del Llobregat](#), la [Junta Central del Baix Ter](#) i la Comunitat d'Usuaris del Baix Fluvià. Altres llocs com la Plana de la Muga, la Baixa Tordera o la riera d'Argentona s'han inici tràmits per a constituir-la. Totes aquestes comunitats anomenades anteriorment tenen una cosa en comú i és que es tracta d'aqüífers declarats en mal estat.

*Antiga extracció d'àrids on aflora l'aqüífer superficial del delta del Llobregat i que ha estat re naturalitzada.
Font: Enric Queralt.*

Les Comunitats d'usuaris requereixen de personal qualificat que conegui tots els usuaris i els seus aprofitaments, que faci el seguiment i control dels aqüífers i treballi per a un millor coneixement i una millor gestió. Tots els aqüífers també tenen o haurien de tenir models numèrics hidrogeològics que permetin estudiar-ne l'evolució històrica i simular noves situacions de gestió, sigui per canvis en la gestió de la recàrrega, canvis en l'explotació o sigui per efecte del canvi climàtic. També s'encarreguen, en cas que n'hi hagi, de l'explotació de infraestructures de recàrrega. Aquest personal habitualment són geòlegs especialitzats en hidrogeologia.

En aquest sentit les Comunitats d'usuaris són una eina per treballar la cogestió de l'aigua i perquè usuaris i administració treballin conjuntament per millorar l'estat de les masses d'aigua i assolir-ne el bon estat. En els darrers 10 anys hem vist néixer bona part de les Comunitats d'Usuaris d'aigua subterrània vinculades a un aqüífer i, de ben segur que, en els propers anys, veurem encara més Comunitats constituïdes.

*Enric Queralt Creus
Febrer 2019*

Hidrogeòleg, membre de la Comissió Tècnica de l'Aigua del Col·legiat i Director Tècnic de la Comunitat d'Usuaris de la Vall Baixa i Delta del Riu Llobregat, CUADLL.